

UDK 929Kuzmić Šimić, J.
003.349.1(497.5)“17”(093)

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 1. srpnja 2014.

Prihvaćeno za objavljivanje: 10. rujna 2014.

ŽIVOT I DJELO GLAGOLJAŠA DON JEROLIMA KUZMIĆA ŠIMIĆA (ŽUPA SUTOMIŠĆICA, OKO 1726. – 4. 12. 1793.)

Grozdana FRANOV ŽIVKOVIĆ, Zadar

U članku je opisan život i rad glagoljaša don Jerolima Šimića Kuzmića iz Sutomišćice. Na kraju članka je utvrđeno da je pet propovjedi i oficij imenu Marijinu, do sada nepoznatog autora, čiji se fragmenti nalaze u Arhivu HAZU-a u Zagrebu, pisao upravo taj glagoljaš.

KLJUČNE RIJEČI: *kurzivna glagoljica, propovijedi, oficij imenu Marijinu, 18 stoljeće.*

Svećenici glagoljaši su imali veliku ulogu u životu i prosvjećivanju stanovnika mjesta u kojem su djelovali, posebno jer su potjecali iz iste ili slične sredine. S mještanima su često bili u rodbinskim i prijateljskim vezama, često povezani i kumstvom, zajedničkim gospodarskim i društvenim interesima, u provom redu kroz druženje u bratovštinama. Život i rad svećenika glagoljaša do sada nisu dovoljno obrađeni.¹ U Arhivu HAZU, a i

¹ Vladislav CVITANOVIĆ je skupljao podatke i pripremao životopise svećenika glagoljaša, što je uglavnom ostalo neobjavljeno u njegovu Fondu (Arhiv Zadarske nadbiskupije (dalje: AZDN), *Fond Cvitanović*). U novije vrijeme životopise svećenika priprema Pavao Kero, knjiga je u pripremi. Stjepan IVANČIĆ, *Nešto o hrvatsko-glagoljskim piscima samostanskih trećoredaca*, Katolička hrvatska tiskara, Zadar, 1911. je napravio detaljnu obradu života i rada nekoliko fratara trećoredaca, npr. Šimuna Klimantovića rodom iz Lukorana, a poneke životopise je radio i Petar Runje. Usp. Petar RUNJE, *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku*, Gradska knjižnica Zadar, 2008.; P. RUNJE, *Glagoljica u zadarskoj nadbiskupiji u srednjem vijeku*, Gradska knjižnica Zadar, 2005.; P. RUNJE, *Pokornički pokret i franjevci trećeredci glagoljaši (XIII. – XVI.)*, Provincijal franjevaca trećoredaca – Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001.; P. RUNJE, *Prema izvorima*, Provincijal franjevaca trećoredaca, Zagreb, 1990., str. 9; P. RUNJE, *Školovanje glagoljaša*, Matica hrvatska, Ogulin, 2003.; P. RUNJE, *O knjigama hrvatskih glagoljaša*, Provincijal franjevaca trećoredaca – Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1998.; P. RUNJE, »O knjigama glagoljaša u drugoj polovici 14. i u 15. stoljeću u Zadarskoj nadbiskupiji«, u zborniku *Iskoni be slovo. Zbornik radova o glagoljici, glagoljašima zadarskog kraja i crkvi svetog Ivana Krstitelja*, Provincijal franjevaca trećoredaca – Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001., str. 57–67; P. RUNJE, »Don Juraj Zubina, svećenik hrvatske knjige (o. 1400. – 1480.)«, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 45, Zadar, 2003.; P. RUNJE, »Lazaret u predgrađu srednjovjekovnog Zadra i njegovi kapelani«, *Radovi Instituta za povijesne znanosti JAZU u Zadru*, br. 39, Zadar, 1997., str. 81–116. O svećenicima glagoljašima vidi više u: Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, »Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.)«, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 54, Zagreb – Zadar, 2012., str. 174 – 183; Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Društvena slika ugljanskih sela od*

u drugim arhivima, kao npr. Državnom arhivu u Zadru ili Arhivu zadarske nadbiskupije postoje nepotpisani rukopisi, knjige propovijedi itd. kojima ni do danas nije utvrđen autor. U članku o glagoljašu don Ivi Vlahiću² utvrdila sam autora pet nepotpisanih propovijedi, koje se nalaze u Arhivu HAZU. U ovom članku utvrđujem autora za još pet nepotpisanih propovijedi i oficija imenu Marijinu nepoznatog autora, koje se također nalaze u Arhivu HAZU u Zagrebu.

Don Jerolim (Jerko) Kuzmić rečeni Šimić (Šimićev, Šimićević)³ rođen je u župi Sutomišćica⁴ oko 1726. godine⁵ od oca Jive Kuzme rečenoga Šimića i majke Jerke. Zaređen je za svećenika 1. lipnja 1751. godine, a 1755. bio je župnik u Diniški.⁶ Nakon toga je bio župnik u Vrani 1760. godine,⁷ u Kukljici 1777 godine,⁸ Sukošanu od 1765. do 1769. i od 1778. do 1779. godine te od 1780. do 1782. godine.⁹ Kako piše na unutarnjoj strani korica Misala,¹⁰ dana 18. veljače 1782. se razbolio, imao je temperaturu jedanaest mjeseci i tri

15. do 18. stoljeća prema podacima iz glagoljskih vrela, (doktorski rad), Zadar, 2013.; Marko JAPUNDŽIĆ, *Tragom hrvatskog glagolizma*, Provincijalat franjevac trećerredaca – Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995., str. 184, 185.

² Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, »Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.)«, str. 174–183. U članku sam dokazala da je propovijedi koji se čuvaju u Arhivu HAZU u Zagrebu pod brojevima IV a 80/40, IV a 80/21, IV a 80/27, IV a 80/6, IV a 80/13 pisao don Ive Čubanov rečeni Vlahić.

³ Na popisu stanovništva iz 1608. godine za mjesto Preko (župa Sutomišćica) postoje dvije obitelji s prezime-nom Kuzmić, obitelj Šime i obitelj Petra Kuzmića, obitelj (vjerojatno tog Šime) kasnije dodaje patronimik Šimić. U sačuvanim maticama za Sutomišćicu članovi obitelji don Jerka se pišu i kao Šimići i kao Kuzmići. I sam don Jerolim (Jerko) je zapisan i kao Šimić i kao Kuzmić na više mjesta u glagoljskim maticama Sutomišćice (MR, MVJ, MU). Otac mu je upisan u maticu umrlih kao Jive Kuzma rečeni Šimić: »1766 na 25 augusta priminu Jive Kuzma rečeni Šimić od godiš 80 incirka priminu u viri s(ve)te matere crikve bi ispovidan i pričješćen i s(ve)tim uljem pomazan priporučena duša a pokriplena od smarti od mene don Jive Vlahića vice paroka i sprovodjena od istoga bi pokopana u crikvi svete Fumije« (Državni Arhiv Zadar (dalje: DAZD): *Glagoljska matica mrtvih, Sutomišćica, 1765. – 1825.*, upis pod red. br. 20).

⁴ Župa Sutomišćica je do 1770. godine obuhvaćala mjesta Preko, Poljanu i Sutomišćicu. Te 1770. godine se odvajaju Preko u zasebnu župu. Usp. G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, »Bratovštine (skule) župe Blažene Gospe od Ruzarija u Preku na Otoku Ugljanu u 18. st. i 19. st.«, *Radovi zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 52, Zadar, 2010. Kuzmići se 1608. godine nalaze na popisu stanovnika Preka, a kasnije se vezuju uz mjesto Sutomišćicu.

⁵ Maticne knjige za župu Sutomišćica za tu godinu nisu sačuvane.

⁶ DAZD, *Glagoljska matica krštenih, Sutomišćica, 1739. – 1825.: Na 2 febrara 1755 Ja don Jerko Kuzmić parok u Diniškoj po zapovidi ovog paroka krstih ditića roena na 21 jenara sina Mate Domnjanova i Anice Baričeve pravih družbenikov S(vetoga) matrimonija komu nazvah ime Ante kumi bihu kum Visko Jurin i Luce Prižića oba od ove parokije.*

⁷ Carlo Federico BIANCHI, *Kršćanski Zadar*, II dio, Zadarska nadbiskupija – Matica hrvatska Zadar, Zadar, 2011., str. 325; DAZD, *Glagoljska madrikula bratovštine Uznesenja Blažene Djevice Marije 1720. – 1841.*, Biograd, str. 88: *Prokura poš(tovajni don Erko Šimić parohian od Vrane*. Nije zapisana godina kad je don Jerko postao *prokura*, odnosno kandidat na čekanju za upis u bratovštinu.

⁸ C. F. BIANCHI, *Kršćanski Zadar*, II dio, str. 108.

⁹ Pavao KERO, *Leksikon svećenika Zadarske nadbiskupije* (u izradi): Šimić(ev), *Jerolim, rođen u Sutomišćici 1726. Zaređen za svećenika 1. lipnja 1751. godine (Coll. Ordinum). Kum je na vjenčanju 1750. i 1751. GMV str. 12 i 16. Kum na krštenju 1752., a krstio je 1755. kao parok Diniške: GMK str. 94 i 113. Član je skule G. Kar. U g. 1753., str. 3 i kanta 1782., st. 70. Župnik u Vrani 1760. (Bianchi, II., str. 366); član Bratovštine Uznesenja u Biogradu 1765. (BU Biograd, str. 78); krstio više puta od 1750. do 1778. (MK Sutomišćica, str. 77 – 261); župnik u Kukljici 1777. (Bianchi, II., str. 115), kum na vjenčanju 1786. godine (MV Sutomišćica, str. 85). *Spominje se 1784. u Skuli Gospe od Karmela i duš od purgatorija (SGKP Sutomišćica, str. 77). Godine 1787. boravio je u Trogiru (Extr. II., str. 420). Od 1765. do 1769. i od 1778. do 1779. bio župnikom u Sukošanu (MK Sukošan). Umro 4. prosinca 1793. u 67. godini života. God mu se napovijeda 5. prosinca, na dan pokopa (KG Sutomišćica).**

¹⁰ Župni ured Biograd n/m, *Misal rimski pisan slavenskim jazikom, 1741.*, unutarnja strana korica.

puta je odlazio kući u Sutomišćicu. Umro je dana 4. prosinca 1793. godine. u 67. godini života, a bio je pokopan 5. prosinca 1793. godine.¹¹ God mu se napovjeda 5 prosinca.¹² Iz njegove je oporuke vidljivo da je imao dva brata, Šimu i Ivu, te sestru Jagu, udanu u Čubanove. Brat Ive je umro par godina prije don Jerolima,¹³ a imao je sina Antu, koji je njegovao don Jerka do smrti i kojemu u oporuci ostavlja veći dio svog naslijeđa.

Sačuvana mu je oporuka iz 1793. godine (pisana pred smrt) koja glasi:¹⁴

U ime svete Troice Amen

Ja don Jerko Šimić od Sutomišćice nahodeći se u nemoći moga tila a zdrav u j(e)ziku od moga govorena činim moi tastamenat koi hoću da bude dobar po moioi smrti koliko da bude učinjen od puplika nodara zadarskoga

Prvo priporučujem dušu moiu Bogu a tilo zemli koj hoću da bude pokopano u crikvi s(vete) Fumijam

Ka(pitul) 1 ako bi mi se prigodila smrt da mi se učini sprovod što se more bole i da se zovu svi redovnici na moi sprovod da mole Boga za me

Ka(pitul) 2 potvrđujem laši moih starih da budu vazda ispuneni kako i pria ako se more i bole

Ka(pitul) 3 ostavljan na moi god misu kantanu 1 a na moj krsno ime misu malu 1

Ka(pitul) 4 ostavljan momu bratu Šimi koi se j odili od mene zemlu i masline Za Špilić u vrime kad bude prazna a Na Grbici maslin stupi dvanajest i zemle koliko zasižu masline iste a ovo sve kad bude przno ostavljam mu od stare kuće da se pomakne dvi grede a to do vrat od konobe i tako gori driva i poda da učini ošit

Ostavla(m) mu jednu postilu koia se nahodi na staromu podu/du/ i jednu ječermu modru od Bortulaca srebr(n)on i dvi košule neka mole Boga za ma a drugo da nima pritendit ništa po moioi smrti od mog zrmara Ante i ako bi se što suprotivi brat Šime ovoi moioi naredbi da ima Anti dati cikini četiri što mu dadoh za procis alfira Grdovića

Ka(pitul) 5 ostavljan moioi sestri Jagi košule dvi pokrivaču j(e)dnu

Ka(pitul) 6 od ostaloga ostavljam momu zrmaru Anti koi mej doša dohraniti do moij smrti sva moia dobra moia moga brata Ive kako smo mu učinili u pismu po nodarii u Zadru

Neka mu bude z blagoslovom nobili i stabili budući ja da oblast bratu od istoga pisma i sad mu ga potvrđuj(e)m da bi vam sve kako ozgor

¹¹ DAZD, *Glagoljska matica mrtvih, Sutomišćica, 1765. – 1825.*, upis pod br. 299: 1793 na 5 decembra priminu don Jerko Šimić od godišć 67 incirka priminu u viri s(ve)te matere crikve bi ispovidan i pričješćen i s(ve)tim uljem pomazan, priporučena duša a pokriplena od smarti od gos(podi)na don Bože Grgureva i sprovedjen od istoga bi pokopan u crikvi svete Fumije pisah ja don Jive parok

¹² AZDN: *Fond Cvitanović*. U Arhivu Zadarske nadbiskupije postoji *Glagoljska knjiga godova Sutomišćica, 1730. – 1840.*, ali je list na kojem je trebala biti zapisana smrt don Jerka Šimića istrgnut. Nedostaje više listova iz knjige. Vladislav Cvitanović je vjerojatno u rukama imao cijeli godar, tj. pretpostavka je da su listovi nestali kasnije.

¹³ DAZD, *Glagoljska matica mrtvih, Sutomišćica, 1765. – 1825.*, upis pod br. 284: 1792 na 10 otombra priminu Jivica Šimić od godišć 71 incirka priminu u viri s(ve)te matere crikve bi ispovidan i pričješćen i s(ve)tim uljem pomazan priporučena duša a pokriplena od smarti od mene paroka don Jive Vlahića i sprovedjen od istoga bi pokopan u crikvi svete Fumije.

¹⁴ DAZD, *Fond Zadarskih knezova, Oporuke, knjiga VI, br. 418ab.*

Pisah ja don Bože Grgurev od Sutomišćice i uvece(?) paroko¹⁵ prid svidoci Ante Pavin i Dune Barić

Na 23 novembra 1793

Don Jerko je ostavio na biogradskom misalu¹⁶ usputne zapise o vremenu i nevoljama i važnijim događajima od godine 1781. do 1791. godine. Zapis je počeo pisati u vrijeme kad je bio župnik u Sukošanu. Misal je kupio don Tome Tolić 1759. godine, a zatim ga je od njega kupio don Jerolim Šimić. Tako saznajemo da je 1781. godine bio župnik u Sukošanu, a te su godine vino i sva hrana bili jako jeftini. Očito je godina bila rodna. Godina 1782. bila je jako hladna, snježna i sva ljetina je pozebla, nastala je glad. Jedino su Preko i Sutomišćica imale nešto hrane. Don Jerko se 11. veljače razbolio dok je bio župnik u Sukošanu (dakle, isti dan kad je počeo padati snijeg) te ga je bolest ognjica, držala jedanaest mjeseci, tako da se otišao tri puta liječiti kući u Sutomišćicu. Iduće godine je očito bila vizitacija (1783.), kad je biskup svratio u Sukošan. Te godine je bila strašna glad po cijeloj Dalmaciji, ljudi su umirali od gladi, samo u Sutomišćici ih je umrlo malo.¹⁷ Nakon prošle studene godine, sljedeće je godine bilo obilje vina i ulja, i bez obzira na prošlu studen i sve je obilno rodilo. Godine 1784. počela je kuga i u sinjskoj državi i Splitu je umrlo puno ljudi od gladi i od kuge. Godina 1785. te dvije sljedeće godine (1786. i 1787.) bile su obilne i rodne, posebno je bilo puno ulja i to na prostoru od Ugljana do Banja. Godina 1788. opet je bila snježna i hladna da je sve pozeblo. Godina 1791. opet je bila obilna i rodna, bilo je dosta kruha, vina i ulja, posebno u Sutomišćici, Preku i Lukoranu.

Zapis glasi ovako:

Na 1782 bi teška zima pade snig na 11 veljače i na 13 veljače i dura je snig devet dana sve polećeno ne mogaše se iz kuće i zato pozebe rana pozobeše masline da nie nikad tako čovik upazijo po svoj Dalmaciji do levanta pokrepa blago i velo i malo ovo isto godišće bi veliki glad zašto ne bi rane nigdi samo Sutomišćica i Preko bijaše rodilo ništo žita a Kotar vas gladan bijaše šenica o Božiću po 30 lir vina pomalo ulja ništa nijanki kapi zeleni pomalo i ja se isti dan kad na 11 veče razbolih i drža me ognica za jedanajest miseci a to se razbolih u Sutkošanu u parokiji isti dan kad poče snig padati zime ne čuh i bolest me progna iz paro(ki)e kući i tri puta mee.

1783 činijo Arcibiskup povraćati se u Sutkošan u parokiu u Sutkošanu e arčava parokija ma žene dobre večemi davahu nego parokija izmitaše a kada pripovidah sve u crikvi trčahu i mnogome blagoslivlahu i svaka mi milosti davaše a smanom biše milost Božja radi straha radi mnoštva puku vazda živlah u milosti Božjoi i zato mi svi otiju dobra i svaki me lublaše a popovi nenavidjahu i tako i ovdj u mojoji otažbini naivće me popovi nenavide kralstvo nebesko i Božje neće se dati dangubećim nego u službi Božjoj nastojećim kralvstvo Božje neće se dati skitaocem nego za službu Božju trudeći.

¹⁵ Župnik (parokijan) u ovo vrijeme u Sutomišćici je bio don Ive Vlahić. Viceparok u Sutomišćici je bio od 1765. do 1777., a parok od 1777. do 1803., kad je umro. Usp. G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, »Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.)«, str. 147–183.

¹⁶ Župni ured Biograd n/m, *Misal rimski pisan slavenskim jazikom, 1741.*, unutarnja strana korica.

¹⁷ U matici umrlih Sutomišćica ne mogu se vidjeti uzroci smrti osoba, npr. tko je umro od gladi, jer je župnik rijetko zapisivao te podatke.

1783 biše strašna glad po svoj zemlji i Dalmaciji ulja ni kapi vina ni poko žito po 22 libre proso po 26 libar pšenica po 36 libar zeleni nikakove mnogo puka pomriše po svoj Dalmaciji samo u Sutomišćici malo ih pomriše od glada a to samo jedan biše general trgovac bulda jeneral opak i prez duše za što mnogo i pomri od glada podnim najviše u Braču i spliska deržava iniove deržave od Kotora i Šibenika i negove deržave od Kotara posli toga bog svemogući posla toliko obilje vina dosti kruha dosti zeleni nikad tako više ulja štokodi prem da su masline pozeble ma dobro je bilo.

1784 zatim poče kuga za dobrin liton ma to dobro lito lito bismo u Zadarskoj deržavi i poče kuga u Sinskoj državi mnogo pokojni i veće od glada nego od kuge zatim okuži se Split umriji mnogo više od dvi tisuća i osandeset.

1785 posli toga za dvi godine posla Bog svemogući toliku obilnost rane vina ulja na vlastito ulja mnogo i to ulje biše od Uglana do Bana.

Ovoje misal mene don Jerolima Šimića kupih ga u Rimu kad bismo na svetomu litu 1775 1781 kada bih u Sutkošana za paroka isto tekuće godine biše vino eptino po sve godišće i lito po četiri gazete vrč vina do Velike Gospe do 15 agusta sutradan na sv. Roka poče vino po pet jaspri kvartuč zatim po svu jesen i zimu po četiri gazete kvartuč do prolića na proliće po libru vrč.

1791 ovo godišće bi toliko obilno godišće kruha i vina i ulja obilno da nije nika tako obilnost u Sutomišći i Preko i Lukoran bilo.

1788 na 21 decembra teška bura i led učini i snig i dura je strašan led i zima za 24 dni sve pozebe po vrtlu zelje trava žito nigdi ništa ne osta.

Ovo je misal popa Tome Tolića od Biograda koga kupioh na 24 novembra 1759 za groša 7.

Don Jerolim Kuzmić Šimić jedan je od osnivača Bratovštine Gospe od Karmena i Duš od Purgatorija u župi Sutomišćica dana 15. siječnja 1743.¹⁸

1743 15 jenara / bi početa skula nova u ovoi našoi crikvi s(vete) Fumije u Sutomišćici od braće istoga sela na ima b(lažene) Gospe i duš od purgatorija po načinu kako u kapitulih iste skule i bihu danas početa braća pisati se
str. 3 (popis osnivača skule)

Počimlju braća

don Mate Brižić / don Mate Profaca / Jive Špar / don Šime Šimić / don Šime Šimić / don Jure Gržan / Ante Profaca / don Jerko Kuzmić / Jakov Marin dade l(ib)r(e):5 / don Jure Čubanov / Mate Čubanov / + don Tome Petrić obeća ulja (...) / + Stipe Čubanov / Šime Čubanov / Jive Dunatov l(ib)r(e):4 / kap(itan) Jure Šimić / Jive Kucelin / Ante Mičić / kap(itan) Jive Mičić / Mate Matiin / Šimica Mičić / Pave Barićev / Jure Barićev / Šime Vardijan / Jakov Grgurev l(ib)r(e) 6 dade / Miško Pavin / + Šime Grgičin / Šimica Pavin / Jive Šimić / Ante Paikin / Ante Kačan / kap(itan) Jure Kačan / alfir Kačan Miho dade sve / Jive Blasić / Grgo Gržan / Šime Jadriev / Mate Petrić Pavin / Jive Gregov / Jive Dražović dade sve / Šime Čubanov / Ante Pavin / Šime Čubanov Jurin obeća l(ib)re 16 dade l(ib)re 11 / don Šime Vlahić obeća /

¹⁸ AZDN, *Sutomišćica, Glagoljska madrikula skule Bl. Gospe i Duš od Purgatorija 1745.–1821.*, str. 1.

*don Jive Vlahić obeća dade l(ibre) 4 ulja bocu / Jive Baričev obeća l(ibre) 10 dade l(ibre)
6 i bocu ulja / Bare (?) Franin dade dukat*

Njegove rukopise pronalazimo u maticama i madrikulama sukošanskih bratovština, gdje je bio župnik. Upise je činio u razdoblju od 17. 3. 1765. do 4. 9. 1769., zatim od 2. 5. 1778. do 7. 9. 1778., 19. 11. 1780. do 1. 8. 1782.¹⁹ Za Vranu, Dinjišku i Kukljicu nisu sačuvane matice i knjige bratovština.

Don Jerolim je bio pisar nekoliko sačuvanih oporuka. Dvije su pronađene u Državnom arhivu u Zadru u Fondu Zadarskih knezova, kutijama koje se odnose na oporuke iz tog fonda. Treća je bila zapisana u Glagoljskoj madrikuli Svetoga Križa.

U ime Boga i s(ve)te Troice amen u Sutkošanu na 11 setembra 1767²⁰

Ja Šime Martinac naodeći se u nemoći a u dobroj pameti priporučuen dušu Bogu a tilo zemli da se pokopa pri crikvi B(lažene) G(ospe) prid Sutkošanom činim moe naredbe da budu dobre koliko da piše pupliki nodar zadarski ja isti Šime ostavljan momu sinu Šimi koi me do smrti dorani dvi zemle u polu što ja dobavi i vrta kod Lukina tora a to više sela i brajde kod tora od moga dila i sve od blaga od moga dila što me zapade na dilu i zemlu na Pećarovci i u Dragi trsje to sve sinu momu Šimi i unukon po(kojnoga) sina moga Ive ostavljan trsje u Lesini i nivu na Pećarovci kod zidin a ostalo što se bude naiti da podile sve na po

Pisa j(a) d(o)n Jerolim Šimić parok od istoga mista prid svidoci Luka stari Smolićen i Mio Levačićen

Ostavlan kuću i dvor i tor sve momu sinu Šimi što mene na dilu zapade

Pisa d(o)n Erolim Šimić po moi duši

U ime Boga i svete Troice amen²¹

U Sutkošanu na 2 zuna 1778

Ja Gašpar Štauna naodeći se u nemoći a u dobroj pameti priporučuen dušu Bogu a tilo da bude pokopano u crikvi s(vetoga) Kasijana

Ostavlan sva moja dobra sestri Kati momu sinu da sestra uzdrži dokle sin uzraste i priporučujen jin dušu moju i duše mojih roditeljev

¹⁹ Iz tog razdoblja su sačuvane sljedeće matične knjige i knjige bratovština za Sukošan: P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa zadarske nadbiskupije*, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar, 2008. U Državnom arhivu u Zadru čuvaju se sljedeći kodeksi: *Glagoljska matica krštenih*, 1761. – 1813. i 1808. – 1818., *Glagoljska matica vjenčanih*, 1658. – 1775., *Glagoljska matica vjenčanih*, 1776. – 1826., *Glagoljska matica umrlih*, 1658. – 1759., *Glagoljska matica umrlih*, 1765. – 1799. U Arhivu Zadarske nadbiskupije se nalaze: *Glagoljska madrikula škole Gospe od milosrđa*, 1728. – 1818.; *Glagoljska madrikula škole sv. Antona*, 1673. – 1818.; *Glagoljska madrikula škole sv. Kasijana*, 1704. – 1800.; *Glagoljska madrikula sv. Martina*, 1753. – 1818. U Arhivu HAZU u Zagrebu se nalaze: *Glagoljski libar broja od duš*, 1748. – 1783., *Glagoljska madrikula Bratovštine Gospe od Karmena*, 1638. – 1818., *Glagoljski odlomak madrikule Duš od purgatorija*, 1745. – 1818. Tri glagoljska kodeksa, koja spominje Cvitanović (AZDN, *Fond Cvitanović*), su nestala: *Glagoljska madrikula Duš od purgatorija*, 1745. – 1806.; *Glagoljska madrikula Djevice Marije od mirakula*, 1657. – 1818.; *Glagoljska madrikula Sv. Križa*, 1751. – 1818.

²⁰ DAZD, *Fond Zadarskih knezova*, Oporuke, knjiga III, br. 765ab.

²¹ DAZD, *Fond Zadarskih knezova*, Oporuke, knjiga IV, br. 519.

*Bihu svidoci ovomu tastamentu Anton Torbarina i Anton Štrena Štrk
Pisa d(o)n Erolim Šimić parok istoga mista*

»1782. na prvi febrara. Kada preminu pokojni dn. Ante Labus budući moljeni kapitan Luka Smolić i sudac s. Kasijana Šime Pašić od Mande Labusove, matere po dn. Ante, da joj crikva zaduži jaspre, čin će učiniti sprovod po dn. Anti i dade joj sudac s. Kasijana Šime Pašić groša 6 I polučak šinice; činin libar 10; I robu crikvenu, u čemu ga zakopaše. Štimasmo robu libar 30. Čini usve groša 10. A ista Mande Labusova podloži crkvi s. Kasijana 6 stupi maslin u »zlošani«, dokle plati. Bihu svidoci: Jerko Medić I Vid Grakalić i Šime Krekić. Pisa don Jerolim Šimić parok istoga mista. (GSSKr Sukošan, str. 70).«²²

Propovijedi i oficij imenu Marijinu

Don Jerolim Kuzmić Šimić je pisar pet propovjedi i jednog oficija imenu Marijinu koje se nalaze u Arhivu HAZU u Zagrebu. Štefanić je ispravno primijetio da su rukopisi tih kodeksa isti, odnosno da ih je pisala jedna osoba, iako nije mogao odrediti o kojem svećeniku je riječ. Zbog toga što je na kraju tih rukopisa, koje su se vjerojatno čuvale u Sutomišćici (odakle je don Jerko rodom), a možda i u susjednom Ugljanu, sačuvano nekoliko usputnih zapisa pisanih rukom don Jure Čubanova, u vremenu iza 1800., kao i te godine, Štefanić je rukopise datirao u početak 19. stoljeća. Međutim, to ne može biti točno zbog toga što je don Jerolim umro krajem stoljeća 1793. godine. Don Jure Čubanov je također bio rodom iz Sutomišćice, a službovao je između ostalog u susjednom Lukoranu te njemu susjednom Ugljanu a to bi bilo područje gdje su se čuvale propovjedi. Uostalom, s otoka Ugljana je velik broj zbornika. Cijeli otok Ugljan dao je velik broj značajnih glagoljaša.

Usporedbom svih rukopisa po matičnim knjigama, knjigama bratovština oporuka možemo sa sigurnošću tvrditi da je pisar tih pet propovjedi i jednog oficija imenu Marijinu, do sada nepoznatog autora, don Jerko Kuzmić Šimić. Rukopisi su nastali u razdoblju od njegova ređenja 1. lipnja 1751. godine do smrti 1793. godine, dakle u drugoj polovici 18. stoljeća.

Propovijedi u Arhivu HAZU su sljedeće:

1. Propovijed o Božiću

Propovijed pod brojem IVa80/4 spominje Štefanić.²³ O toj propovijedi piše sljedeće: »Propovijed o Božiću, poč XLX st. dvolist form: 28,5x20,2 cm. Ispisan je glagoljskim pismom od one ruke koja je pisala rkp. 1, 12 i 18 ove zbirke. I ovdje je slovo u nalika na latinsko v.²⁴ Za primjer štokavskog jezika citiram: arvahu i bijahu ovi grad i graćanije (ć = đ) razlicijem

²² Knjiga Bratovštine Sv. Križa iz Sukošana je nestala. Transliteracija oporuke je pronađena u AZDN, *Fondu Cvitanović* (bez signature).

²³ Vjekoslav ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije*, JAZU, Zagreb, I dio, 1969., str. 285.

²⁴ Glagoljsko slovo *u* koje je nalik na latiničko slovo *v* jako dobro se vidi i u drugim zapisima, iako katkad upotrebljava i obično glagoljsko kurzivno *u*. Slovo *u* koje je nalik na latiničko slovo *v* najizrazitije je vidljivo u oporuci Gašpara Štaune (vidi bilješku 21).

*mukami i oružjem i ne dadijahu ni dan ni noć počinuti (f. 1). (...) Na f. 2v druga ruka latini-
com: U Uglanu na 20 decembra 1800 / Ćinim veru ia don Iure Ćoban parok Uglanu Matii
Borichu da dite koie – i ništa više. Rekao bih da je ovo bilo napisano prije propovijedi.»*

Ovo zadnje nije ispravna pretpostavka s obzirom da je 1800. godine don Jerko Kuzmić Šimić bio već mrtav.

Milčetić tu propovijed spominje na str. 273:²⁵ »4. Dvolist srednje veličine. Propovijed;
»jevo vam navištuem ujistinu veselje veliko, koje je bilo svemu puku, zašto se rodijo vam
danas spasitelj, koji est Isukrst, po Luki na po. .3. (3). Na kraju četvrte stranice latinicom
(iz poznijega vremena): Ćinim veru ja don Iure Ćoban, parok (u) Uglanu na 20 decembra
1800«. Ista je ruka pisala ovaj dvolist i rukopis pod br. 1. Jezik i pravopis: od tije neprija-
telja, oslobodio, graćana; poročene, graćana.«

Milčetić ne pretpostavlja da je propovijed pisao don Jure Ćoban, već navodi da je ta bilješ-
ka nastala kasnije, nakon propovijedi.

Strohal propovijed spominje na str. 220:²⁶ »U akademjskoj zbirci rukopisa IV. A. 80,
nalazi se: ... pod br. 4. Propovijed na Božić, pisana u Ugljanu 20. Decembra 1800, a na-
pisao ju je don Jure Ćoban, parok u Ugljanu.« Dakle, na osnovi usputnog zapisa i Strohal
pogrešno zaključuje da je propovijed pisao don Jure Ćuban.

2. Propovijed o davanju računa na samrti

Propovijed pod brojem IVa80/1 Štefanić opisuje ovako:²⁷

»Propovijed o davanju računa na samrti, poč. XIX st. Sveščić od ff. 8 form. 23x15,6 cm u
kojem je još jedan list form. 28x19,5 cm. Sveščić je ispisan od jedne ruke koja piše svojim
karakterističnim stilom sklonim kaligrafiji. Njoj je slovo i nalik na štampano lat. Kursiv-
no i s tačkom; slovo a je srednjom vertikalom jako svinuto u desno, slovo k je položeno
nisko i nalik je na ćirilski poluglas, slovo e ima po staroj tradiciji tačku u luku itd. Inače
je »đerv« posve redovit za glas j, ali »šta« se upotrebljava ne samo za ć nego i za đ (npr.
milosrće 2v, uvrićevati 7). Slovo o je latinsko, ali često se ono piše bez potrebe iza starih
vertikalnih ligatura s nadređenim o. Slovo »jat« s tačkom služi također za ja. Jezik je
štokavskoikavski: grdijo si – grisi 6v. Na priloženom papiru je s jedne strane pisala ista
ruka kao i u sveščiću (samo još piše za u latinsko v, a za ž latinsko x). Tekst sadrži jedan
propovjednički primjer o ćovjeku koji se nije htio ispovjediti ni na nagovor sv. Katarine
Sijenske ni samog Isukrsta.... S druge strane je pisala posve druga ruka također jedan
propovjednički odlomak s primjerom kako molitva oslobađa od muke paklene. Poč: jedno
ćudo skoe se dogodi godišća gospodinova 1458 (arapski) u vrime Pia drugoga pape i
Leona cesara u bećkomu mistu na Dunau i okolo nega itd. pismo i jezik upućuju na isto
vrijeme, tj. negdje na početak 19. st.«

²⁵ Ivan MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija, I dio. Opisi rukopisa*, Zagreb, Tisak dioničke tiskare, 1911., str. 273.

²⁶ Rudolf STROHAL, *Hrvatska glagoljska knjiga*, privatna naklada, Zagreb, 1915., str. 220.

²⁷ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 285.

Opet daje pogrešnu pretpostavku o vremenu nastanka propovijedi.

I ovu propovijed spominje Milčetić:²⁸

»1. Devet listova (jedan umetnut, jedan čist). Propovijed nepotpuna riječima: »vрати razlog dvorništva tvoga, jurve bo nećeš moći dvornikovati«. Papir debeo. Neukusna kurziva. Na umetnutom listu isto pismo na jednoj strani, ali crnilo crvenkasto. Na drugoj strani istoga lista drugo pismo. Ovdje se priča o nekom čudu, koje se desilo »godišća 1458.« »U bečkom mistu na Dunau i okolo nega tako silni puk narodi se, i ne samo ne htihu postiti poste zapovidne i svetu korizmu, da li ioš i pcovahu Boga« itd. Ovo će biti dio propovijedi. Jezik: nipošto, podnio, ništa, san (sam).«

Strohal nije pokušao utvrditi tko je pisar propovijedi, a opisuje je ovako:²⁹ »U akademjskoj zbirci rukopisa IV. A. 80, nalazi se: pod br. 1. Jedna nepotpuna propovijed.«

3. Dvije propovijedi

Štefanić za ovaj kodeks ispravno tvrdi da spada negdje u sjevernu Dalmaciju, ali opet ga pogrešno datira u početak 19. stoljeća. Zaveden je u Arhivu HAZU pod brojem IVa80/9.³⁰

»Dvije propovijedi, poč. XIX st. Sveščić od ff. 10 form. 19,5x14,4 cm, oštećen tamnim mrljama. Ispisan je karakterističnim kursivom one iste ruke koja je pisala rkp br. 1 i 4 ove zbirke, samo je ovdje manje kaligrafičan. Slovo »šta« služi pisaru za ć i đ (milosrćem 9, pogrcivao 10v), a znak s tri tačke služi za šć (jošće). – Jezik je ponajviše štokavskoikavski orijentiran s nekim čakavizmima. ZAGLAVAK: Rkp se poput ostalih ove kasne ruke može datirati već u početak XIX stoljeća, i to – sudeći i po pismu i po jeziku – negdje u sjevernu Dalmaciju.«

Milčetić na str. 274. piše sljedeće:³¹ »10 listova. Propovijedi. Jezik: što, s vašima nemilim opačinam, apusto, pava (pava!), bijo, kupijo, izvršio, učinio, trieset i tri godine. Pismo kao pod 4.«

Strohal piše na str. 220 bez naznake o mogućem autoru:³² »U akademjskoj zbirci rukopisa IV. A. 80, nalazi se: Pod br. 9. Jedna propovijed.«

4. Propovijed o mladoj misi

I ovdje je ispravna Štefanićeva pretpostavka da je možda rukopis nastao na otoku Ugljanu, i opet pogrešna datacija u početak 19. stoljeća Zavedena je u Arhivu HAZU pod brojem IVa80/12.³³

»Propovijed o mladoj misi, poč. XIX st. Sveščić od ff. 12 form. 19,8x14 cm proširen svilenim koncem. Ispisan je sve do ff. 11 od jedne ruke i to bez sumnje one iste koja je pisala rkp IV a 80/1, samo je ovdje manje pažljiva. I u ovom je tekstu jezik pretežno štokavski. ZAGLAVAK: Sudeći po pismu i ortografiji ovog pisara, propovijed je pisana oko početka

²⁸ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, I dio, str. 273.

²⁹ R. STROHAL, *Hrvatska glagolska knjiga*, str. 220.

³⁰ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 286.

³¹ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, I dio, str. 274.

³² R. STROHAL, *Hrvatska glagolska knjiga*, str. 220.

³³ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 286.

XIX st. Mjesto pisanja je negdje u sjevernoj Dalmaciji. Možda je to na otoku Ugljanu, jer je na f. 11v od posve druge ruke ovaj zapis: Ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutumišćice paroka od Uglana 1806 (arapski).«

Milčetić tu propovijed spominje pod brojem 12 na str. 278:³⁴ »Listova 12; posljednji list (sašito) Propovijed o moći svećeničkoj: veliko i visoko est ime mišniško, koi bi htijo iskazati veličanstvo i oblast negovu, htıla bi se mudrost salamunova i ezik anđelski, a ne moj. Jezik više štokavski: htijo, vidio, sagrišijo, ovomu poštovanome mladomu misniku. Na pretposljednem listu (mlađa ruka): Ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutumišćice, paroka od Uglana 1806. Ovu propovijed biće pisala ista ruka, koja napisa propovijedi pod brojem 4. i 9.«

Strohal o propovijedi piše sljedeće na str. 220:³⁵ »U akademjskoj zbirci rukopisa IV. A. 80, nalazi se: pod br. 12. Propovijed o oblasti svećeničkoj, valjda za mladu misu. Na pretposljednem listu zabilježena je kasnija bilješka: »ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutomišćice, paroka od Ugljana 1806.«

5. Propovijed o ljubavi prema Bogu

Štefanić je o ovoj propovijedi upisanoj pod brojem IVa80/18 zapisao sljedeće (opet pogrešno datiranje u 19. stoljeće):³⁶

»Propovijed o ljubavi prema Bogu, poč. XIX st. Dva dvolista debelog papira form. 30,5x22,5 cm. Ispisana su lijepim i razgovjetnim kursivnim slovima od one iste ruke koja je pisala rkp. Br. 1, 4 i 12 ove zbirke. Vidi što je o pismu rečeno kod br. 1 i 4. Jezik je i ovdje štokavski. ZAGLAVAK Sudeći po pismu, ortografiji i jeziku ova je propovijed kao i ostale od ove iste ruke vjerojatno je bila pisana negdje u sjevernoj Dalmaciji početkom XIX st.«

Milčetić o toj propovijedi piše ovako:³⁷ »Dva velika dvolista. Propovijed o temi: (lju)biti ćeš gđna Boga tvoga, od svega srca tvoga i od sve duše tvoe i od sve jakosti tvoe i od sve pameti tvoe. Luka s. po. 10. Pismo krupno. Mastilo crvenkasto. Čini se, da je rukopise pod brojem 4, 9, 12. I 18 pisala ista ruka. Jezik i pravopis: Glubiti, aršav, što.«

Strohal ne utvrđuje autora, ali ispravno zaključuje da je propovijed pisana krajem 18. stoljeća:³⁸ »U akademjskoj zbirci rukopisa IV. A. 80, nalazi se: pod br. 18. Propovijed o ljubavi Boga, pisana talijanskim pravopisom iz konca 18. vijeka.«

6. Iz oficija imenu Marijinu

O tom djelu zavedenom u Arhivu HAZU pod brojem IVa80/49 Štefanić piše (ponovno pogrešno datiranje u 19. stoljeće) sljedeće:³⁹

³⁴ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, I dio, str. 278.

³⁵ R. STROHAL, *Hrvatska glagolska knjiga*, str. 220.

³⁶ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 286.

³⁷ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, I dio, str. 282.

³⁸ R. STROHAL, *Hrvatska glagolska knjiga*, str. 220.

³⁹ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 166.

»Iz oficija imenu Marijinu, poč. XIX st. Dvolist, form. 19x14 cm. Ispisan je samo prvi list, i to od one iste ruke koja je pisala rkp Iv a 80/1, 4, 12 i dr. Jezik je kroatiziran, a crkveno-slavenskom jedva ima traga.«

Milčetić oficij spominje pod brojem 46:⁴⁰ »Dvolist, na kome je samo prva strana ispisana. Na početku ima ova bilješka: na 1740 miseca jenara počeh pisati mise, ke govori reverendin koludrica(n) svete Marčele ja don Ante Lorini. Izvana zabilježio Kukuljević: u namastiru S. Marije u Zadru 30.6.1852.«

Strohal oficijima imenu Marijinu posvećuje općenito jedno poglavlje na str. 53–55 bez osvrta na ovaj oficij.⁴¹

Poput mještanina don Ive Čubanova rečenoga Vlahača,⁴² don Jerko se vjerojatno na početku školovao kod župnika u Sutomišćici te u franjevačkom samostanu na Školjiću (Galevcu), na kojemu su djelovali franjevci trećoredci u samostanu sv. Pavla. Po svemu sudeći, tu je bila središnja škola za žakne.⁴³

Don Jerko je u svom školovanju i radu dolazio u doticaj s glagoljskim zbornicima pisanim na tom području, a od kojih su neki sačuvani i do danas, npr. poznati Grdovićev zbornik. Pisar tog zbornika, don Ive Grdović rečeni Ivanov djelovao je krajem 17. i poč. 18. st. u Sutomišćici, Silbi i Ljupču. Rodom je bio iz Poljane, mjesta koje potpada pod Župu sv. Eufemije u Sutomišćici. Za taj zbornik Kukuljević je »u svom izvještaju s puta po Dalmaciji g. 1857. zabilježio da je u Zadru kupio »najveći možebit dosada poznati glagoljski rukopis, pisan u 16. ili početkom 17.⁴⁴ vieka na hartiji na velikome listu sa 1575. stranah. Rukopis ovah je pisan u hrvatskom podnarečju Otočanah, u selu Poljani kod Zadra, od nekog popa Ivanova te je bio negda toliko na glasu, da su glagoljski popovi običavali dolaziti iza svih stranah u Poljanu za moći iz tog rukopisa crpiti svakojake podatke za svoje duhovne potrebe, a najviše za nauk krstjanski i za prodike, ali su morali za porabu rukopisa darovati svaki put po jedan četvert (kvartu) pšenice dotičnomu župniku.«

Sačuvani su i sljedeći zbornici: don Nikole Belića,⁴⁵ don Šime Kuštere,⁴⁶ fra Petra Milutinića,⁴⁷

⁴⁰ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagoljska bibliografija*, I dio, str. 289.

⁴¹ R. STROHAL, *Hrvatska glagoljska knjiga*, str. 53–55.

⁴² G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, »Glagoljaš don Ive Vlahača iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.)«, str. 152, 153.

⁴³ Više u C. F. BIANCHI, *Kršćanski Zadar*, II dio, str. 102, 103; S. IVANČIĆ, *Nešto o hrvatsko-glagoljskim piscima samostanskih trećoredaca*, str. 204–209.

⁴⁴ Don Ivan Grdović je djelovao krajem 17. i poč. 18. st. Ovo isto tvrdi Cvitanović Usp. Vladislav CVITANOVIĆ, »Prilog poznavanju kulturne povijesti na zadarskim otocima (Glagoljaši od XV. stoljeća do danas)«, *Radovi Instituta za povijesne znanosti JAZU u Zadru*, br. 6-7, Zadar, 1960., str. 225.

⁴⁵ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 161–164 nabraja niz zbirke propovijedi don Nikole Belića, *Deset propovijedi, XVIII st.*; (spominje i V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 272); *Korizmene propovijedi XVIII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 271, 272); *List propovijedi XVIII st.*; (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 272); *Odlomci korizmene propovijedi XVIII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 273); *Zbirčica propovijedi XVIII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 273); *Zbirčica propovijedi XVIII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 270–271); *Zbirka propovijedi, 1746–1756.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 267–269); *Zbirka propovijedi, XVIII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 269–270).

⁴⁶ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 170; AZDN, Vrsi, *Dio glagoljske knjige propovijedi, 18. st.*

⁴⁷ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 137. *Mare magnum franjevačkih indulgencija i privilegija. Rukopis fra Petra Milutinića, god. 1559.*, str. 93–95.

fra Šimuna Klimantovića,⁴⁸ don Bene Košćice,⁴⁹ don Mikule Fatevića,⁵⁰ fra Marka Kuzmića,⁵¹ don Ive Vlahića i drugih.

S područja Sukošana sačuvano je nekoliko glagoljskih kodeksa pisanih u 18. stoljeću s kojim se don Jerko susretao u svom radu.⁵²

Zaključak

U članku je prikazan život i rad glagoljskog svećenika Jerolima (Jerka) Kuzmića Šimića (župa Sutomišćica na otoku Ugljanu oko 1726. – 4. 12. 1793. Bio je župnik u Dinjiški, Vrani, Kukljici i Sukošanu, pisar nekoliko sačuvanih oporuka, jedne kronike zapisane na unutarnjoj strani korica Misala i propovijedi. U članku je dokazano da je pet propovijedi i jedan oficij imenu Marijinu a koji se čuvaju u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu pisao don Jerko.

⁴⁸ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 181. Zadar, *Plać B. D. Marije, XVIII st.*, (spominje i V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 296); *Klimantovićeve obrednik, 1514. god.* (P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 183); *Klimantovićeve zbornik, 1501.–1512. god.* (P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 184); *Obrednik iz 1509. god.* (P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 185); *Zbirka franjevačkih indulgencija, 1502.–1511. god.* (P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 186).

⁴⁹ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 52–54: *Košćićeva zbirka propovijedi, 1681.–1684.* (spominje i V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 253–257); P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 52, 53: *Košćićevi odlomci Lucidara, XVII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 242–243); P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 53: *Zbirčica propovijedi don Bene Košćice, 1687.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 257); P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 53: *Zbirčica propovijedi don Bene Košćice, 1687.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 258); P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 53: *Zbirčica propovijedi (iz Košćićića), XVII st.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi I*, str. 258–259).

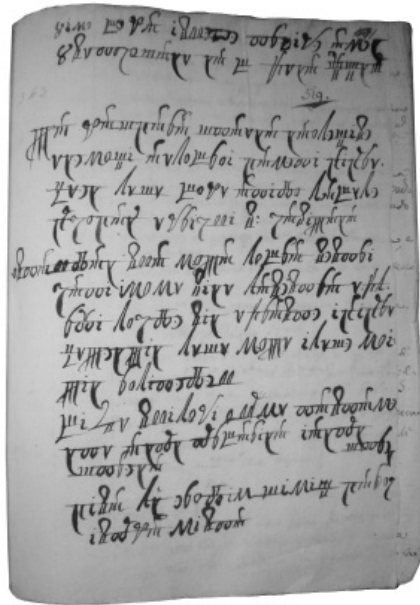
⁵⁰ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 97. *Fatevićeve zbornik duhovnog štiva, god. 1617.* (V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije, II*, Zagreb, 1970., str. 57–60).

⁵¹ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 181; *Kuzmanićeve zbornik crkvenih govora i kršćanskog nauka, 1724.–1725.*; »*Kodeks je još u 18. st. bio u Sutomišćici.*«

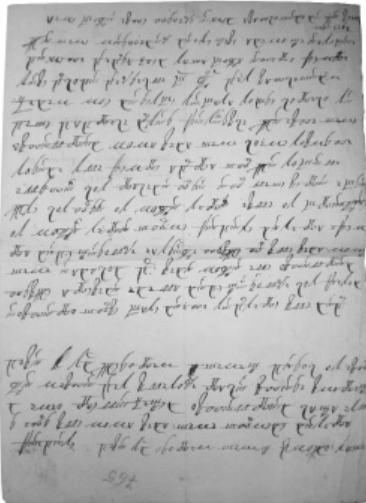
⁵² P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, str. 125–132. »*Dio zbirke propovijedi, XVIII st.* Dio knjige. Listova 12, veličina: 19,5 x 14 cm. Jezik štokavsko-čakavski ikavskog govora. Ima i čakavizama. Dio propovijedi, ali je samo jedna potpuna. Uz kodeks se nalazi listić sa zapisom: *Iz Sukošana 2 rujna 1857.*, ali nije sigurno, odnosi li se to na ovaj rukopis. Sada u vlasništvu Hrvatske akademije u Zagrebu. Usp. Vjekoslav Štefanić, *Glagoljski rukopisi I*, str. 274); *Plać Blažene Gospe, 1772.* Listova 28, veličina: 14 x 10, 5 cm. *Neuvezan. Glavni glagoljski dio pisan je jednom rukom kurzivom kasnog XVIII st.*, što je rijetkost za glagoljske kodekse ovog doba u zadarskom kraju. *To je ruka Ante Raspovića, koji je pisao u Zadru, a prepisivao iz Nauka Matije Divkovića. Iz Divkovića dva Plača. Na listu ispred f. 1 latinicom: Antonio Rasspo(vich) da San... Na praznim listovima neki su neuki ljudi štošta piskarali u Lukoranu. Knjižica se prvih desetljeća XIX stoljeća našla u Lukoranu, a potječe iz Sukošana. Sada u vlasništvu Hrvatske akademije u Zagrebu.* (Vjekoslav Štefanić, *Glagoljski rukopisi I*, str. 299); *Propovijed o molitvi, XVIII st.* Listova 4, veličina: 20 x 14, 2 cm. *Kurzivna glagoljašica. Sada u vlasništvu Hrvatske akademije u Zagrebu.* (Vjekoslav Štefanić, *Glagoljski rukopisi I*, str. 274); *Zbornik duhovne građe (iz Divkovića, Kašića i dr.), kraj XVII st.* Veličina 20 x 15 cm. Listova 42. *Od starog uveza nestale su korice, a preostao je samo dvolist podstave od sivog papira na prednjoj strani. Sadrži duhovne pjesme, koje idu u okvir blagdana Tijela Kristova. Najprije je sedam pjesama prepisanih iz Divkovića, Nauk krtstjanski (mali), obred procesije na Tijelovo prepisan iz B. Kašića, Ritual rimski (Rim, 1640.) i razno. Za zadarski kraj govore tip pisma i dva otiska ovalnog pečata, koji se nalazi na podstavi i na listu I. Na njemu se razabire lik biskupa u ornatu s aureolom, a naokolo je legenda: Parochia di S. C. S. Rukopis je nekad bio u Sukošanu. Sada u vlasništvu Hrvatske akademije u Zagrebu.* (Vjekoslav Štefanić, *Glagoljski rukopisi II*, str. 65–66)«.

Slika 1 – Don Jerolim Kuzmić Šimić: zapis iz misala (Zavičajni muzej u Biogradu na Moru, Zapis na praznoj stranici misala iz 1741.)

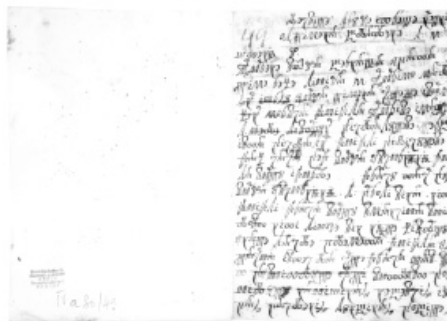
Slika 2 – Don Jerolim Kuzmić Šimić: Oporuka Gašpara Štaune iz Sukošana (Državni arhiv u Zadru, Fond Zadarskih knezova, knj. IV, br. 519)

Slika 3 – Don Jerolim Kuzmić Šimić: Oporuka Šime Martinca iz Sukošana (Državni arhiv u Zadru, Fond Zadarskih knezova, knj. IV, br. 765)

Slika 4 – Don Jerolim Kuzmić Šimić: Propovijed o ljubavi prema Bogu (Arhiv HAZU, Iva80/18)

Slika 5 – Don Jerko: iz oficija imenu Marijinu (Arhiv HAZU, Iva80/49)

Summary

LIFE AND WORK OF GLAGOLITIC PRIEST DON JEROLIM KUZMIĆ ŠIMIĆ (PARISH SUTOMIŠĆICA, CCA. 1726 – 4TH DEC 1793)

Author of this article reveals life, education and activities of Glagolitic priest don Jerko Kuzmić Šimić from Sutomišćica (island of Ugljan), who was born circa 1726 and died on 4th December 1793. Moreover, author tracks his activities in various confraternities, his records of sermons, testaments and other writings. It is interesting to note Šimić's inscriptions on the inner side of bindings of Missal that is presently kept in the Parish house of Biograd. These inscriptions contain his observations regarding weather, hardships, famine, infectious diseases and other important events between 1781 and 1791, which was time of his parochial office in Sukošan. His last will, written just before his death in 1793, is also well preserved. It is quite probable that don Jerko started his education in Sutomišćica, and that his first teacher was local parish priest. Afterwards, he continued education at the Franciscan monastery at Školjić (Galevac), which was maintained by Franciscan third order of St Paul monastery. It seems that this school was local central school for deacons. During his education don Jerko undoubtedly came across Glagolitic manuscripts that were written in this region, and some of them are still preserved. On the basis of the text analysis and comparison with all the preserved Glagolitic writings and codices, author attests that five sermons and scripture called »Oficij imena Marijinog« (Office of Mary's name), presently kept in the Archives of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb, are written by don Jerko Kuzmić Šimić.

KEY WORDS: *cursive Glagolitic scripture, sermons, Oficij imena Marijinog, 18th century.*